

(33)
OTUZÜÇÜNCÜ SÜRE
el-AHZÂB

Medine'de nâzil olmuştur; 73 âyettir.

«Ahzâb», «hizb»in çoğuludur. Topluluk, gurup, bölük, parti gibi manalara gelir. Her gün mutad olarak devam edilen dua demetine, Kur'an cüzünün dörtte birine de hizip denir. Bu sûrede, müslümanlara karşı savaşmak üzere birleşen Arap kabilelerinden bahsedildiği için, bu isim verilmiştir.

(Rivayete göre, bir takım ileri gelen müşrikler «Uhud» savaşından sonra Medine'ye gelmişler, münafıkların lideri Abdullah b. Übeyy'in evine misafir olmuşlardı. Hz. Peygamber bunlara kendisiyle görüşmek üzere emân vermişti. Bu görüşme esnasında Resûlullah'a: Sen bizim tapıklarımızı diline dolamaktan vazgeç, «onlar menfaat sağlayabilir, şefâat edebilir» de, biz de seni Rabbinle başbaşa bırakalım, dediler. Orada bulunan müslümanların canları sıkıldı, onları öldürmek istediler. Bunun üzerine, verilmiş olan emânın bozulması konusunda Allah'tan korkmalarını ve kâfirler ile münafıkların sözlerine boyun eğmemelerini, Resûlullah'ın şahsında müminlerden isteyen şu âyet nâzil oldu:)

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Ey Peygamber! Allah'tan kork, kâfirlere ve münafıklara boyun eğme. Elbette Allah her şeyi bilmekte ve yerli yerince yapmaktadır.

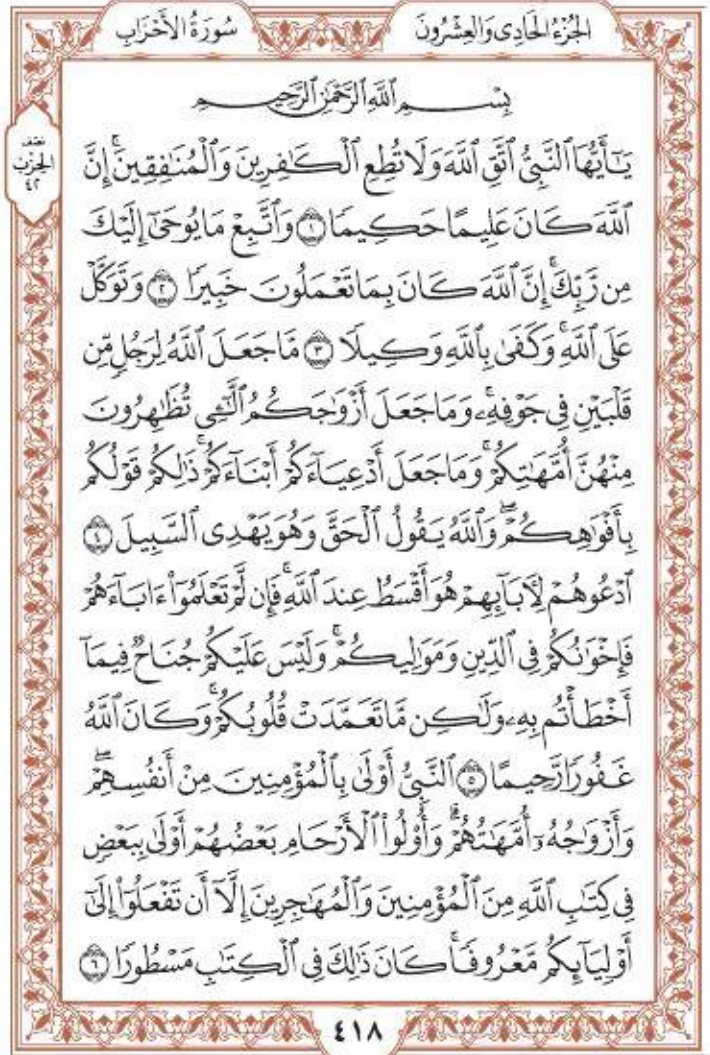
2. Rabbinden sana vahyedilene uy. Şüphesiz Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.

3. Allah'a güven. Vekîl olarak Allah yeter.

4. Allah, bir adamın içinde iki kalp yaratmadığı gibi, «zihâr» yaptığımız eşlerinizi de analarınız yerinde tutmadı ve evlâtlıklarınızı da öz oğullarınız olarak tanımadı. Bunlar sizin ağızlarınıza geliveren sözlerden ibarettir. Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola O erıştırir.

(Araplar arasındaki bir geleneğe göre, bir adam karısına «sen bana anamın sırtı gibisin» dedi mi, o kadın kendi anası gibi sayılır ve artık o adam ona yaşanamazdı. İşte buna «zihâr» denirdi. Ayette, bir insanda iki kalbin birarada bulunmadığı gibi, hem annelik hem zevceliğin, hem başka soydan evlâtlık hem gerçek oğul olma vasfının birleşmeyeceği anlatılmaktadır. Kur'an, Araplardaki bu iki geleneği (zihâr ve evlâtlık edinmeyi) tanımamıştır. Zihâr yapılması halinde, ceza olmak üzere «keffâret» hükmü getirilmiştir (bak. Mücadele 58/ 1-4). Ayette Araplar arasında akıllı kişilerin iki kalp taşıdığı yolundaki inanca işaret olunduğu da bazı tefsirlerde belirtilmektedir.)

5. Onları (evlât edindiklerinizi) babalarına nisbet ederek çağırın. Allah yanında en doğrusu budur. Eğer babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, bu

takdirde onları din kardeşleriniz ve görüp gözettiğiniz kimseler olarak kabul edin. Yanılarak yaptıklarınızda size vebal yok; fakat kalplerinizin bile bile yönlendiğinde günah vardır. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

6. Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onların analarıdır. Akraba olanlar, Allah'ın Kitabına göre, (mirasçılık bakımından) birbirlerine diğer müminlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar; ancak, dostlarınıza uygun bir vasiyet yapmanız müstesnadır. Bunlar Kitap'ta yazılı bulunmaktadır.

(Önceleri, müminler, bir aile gibi birbirlerine mirasçı olurlarken; bu âyetle, mirasçılıkta akrabalığa öncelik verilmiştir.)

الْحِزْبِ الْهَادِي وَالْعِشْرُونَ سُورَةُ الْأَحْزَابِ

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ
وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿٧﴾
لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا
﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ
جُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُودًا لَّا تَرَوُهَا وَسَكَانَ اللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾ إِذْ جَاءَتْكُمْ قُرْآنٌ مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَأُذِّنَا فِي الْأَذْنَانِ وَقَالَتِ الْفِتْنَةُ الْخَاسِرَةُ
وَتَطْمَئِنُّ بِاللَّهِ الظَّنُونَا ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَوُزِّلُوا
رُزُقُهُمْ أَلَا سَيِّدًا ﴿١١﴾ وَإِذْ يَقُولُ الْمُبْتَغُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَّرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ
مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مَقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ
مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا الْفِرَارَ ﴿١٣﴾ وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ
لَا تَوْهَاهَا وَمَا تَلَبَّسُوا بِهَا إِلَّا لَيْسِيرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا
اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ الْأَدْبَرَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

٤١٩

7. Hani biz peygamberlerden söz almıştık; senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan da. (Evet) biz onlardan pek sağlam bir söz aldık.

8. Allah bu sözü doğruları doğruluklarıyla sorumlu kılmak için aldı. Kâfirler için de çok acıklı bir azap hazırladı.

(Hicretin beşinci yılında Kureys ve Gatafân kabileleri topluca Medine üzerine yürümüşler; müslümanlarla ittifakı bulunan Medine'deki Benî Kureyza kabilesi de, ihanet ederek onlarla birleşmişti. Böylece düşman ordusunun sayısı 12.000 kişiye vanyordu. Hz. Peygamber, istişare ederek Araplarda âdet olmayan bir savaş taktiği uyguladı: Medine çevresine hendek kazdırdı ve askerlerini, hendekten çıkan toprakların ardına mevziledirdi. Düşman hendegi aşamadı. Bir

ay kadar süren kuşatma sırasında yardım almayan müslümanlar bunaldılar. İşte bu durumda bir mucize meydana geldi: Birden ortaya çıkan soğuk bir fırtına, düşman çadırlarını söküyor, ateşlerini söndürüyor, atlarını ürkütüyor, düşmanı toza boğuyordu. Müslüman askerlerin etrafında sahipleri görünmeyen seslerden tekbirler iştiliyordu. Sonunda düşman perişan oldu, çekip gitti. Daha sonra Benî Kureyza kabilesinden de bu ihanetlerinin hesabı soruldu. İşte aşağıdaki âyetlerin, bu olay hakkında nazil olduğu rivayet edilmiştir.)

9. Ey iman edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın; hani size ordular saldırmıştı da, biz onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah ne yaptığımızı çok iyi görmekteydi.

10. Onlar hem yukarıınızdan hem aşağı tarafınızdan (vâdinin üstünden ve alt yanından) üzerinize yürüdükleri zaman; gözler yıldığı, yürekler gırtlığa geldiği ve siz Allah hakkında türlü türlü şeyler düşündüğünüz zaman;

11. İşte orada iman sahipleri imtihandan geçirilmiş ve şiddetli bir sarsıntıya uğratılmışlardı.

12. Ve o zaman, münafıklar ile kalplerinde hastalık (iman zayıflığı) bulunanlar: Meğer Allah ve Resûlü bize sadece kuru vaadlerde bulunmuşlar! diyorlardı.

(Rivayete göre, onlardan biri, «Muhammed hem bize İran ve Bizans'ın fethini vad ediyor, hem de biz korkumuzdan meydana çıkamayıp hendek kazıyoruz» demişti.)

13. Onlardan bir grup da demişti ki: Ey Yesribliler (Medineliler)! Artık sizin için durmanın sırası değil, haydi dönün! İçlerinden bir kısmı ise: Gerçekten evlerimiz emniyette değil, diyerek Peygamber'den izin istiyordu; oysa evleri tehlikede değildi, sadece kaçmayı arzuluyorlardı.

14. Medine'nin her yanından üzerlerine saldırılsaydı da, o zaman savaşmaları istenseydi, şüphesiz hemen savaşa katılırlar ve evlerinde pek eğlenmezlerdi.

(Âyet, «... Şayet fitne çıkarmaları (dinden dönmeleri) istenseydi, bunu hemen yaparlardı» şeklinde de manalandırılmaktadır.)

15. Andolsun ki daha önce onlar, sırt çevirip kaçmayacaklarına dair Allah'a söz vermişlerdi. Allah'a verilen söz mesuliyeti gerektirir!

16. (*Resûlüm!*) De ki: Eğer ölümden veya öldürülmekten kaçırırsanız, kaçmanın size asla faydası olmaz! (*Eceliniz gelmemiş ise*) o takdirde de, yaşatılacağımız süre çok değildir.

17. De ki: Allah size bir kötülük dilerse, O'na karşı sizi kim korur; ya da size rahmet dilerse (*size kim zarar verebilir*)? Onlar, kendilerine Allah'tan başka ne bir dost bulurlar ne de bir yardımcı.

18. Allah, içinizden (*savaştan*) alıkoynları ve yandaşına: «Bize katılın» diyenleri gerçekten biliyor. Zaten bunların pek azı savaşa gelir.

19. (*Gelseler de*) size karşı pek hasistirler. Hele korku gelip çattı mı, üzerine ölüm baygınlığı çökmüş gibi gözleri dönerek sana baktıklarını görürsün. Korku gidince ise, mala düşkünlük göstererek sizi sivri dilleri ile incitirler. Onlar iman etmiş değillerdir; bunun için Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır. Bu, Allah'a göre kolaydır.

(«Korku gidince ise...» diye başlayan cümle, aşağıdaki şekillerde de manalandırılmıştır:

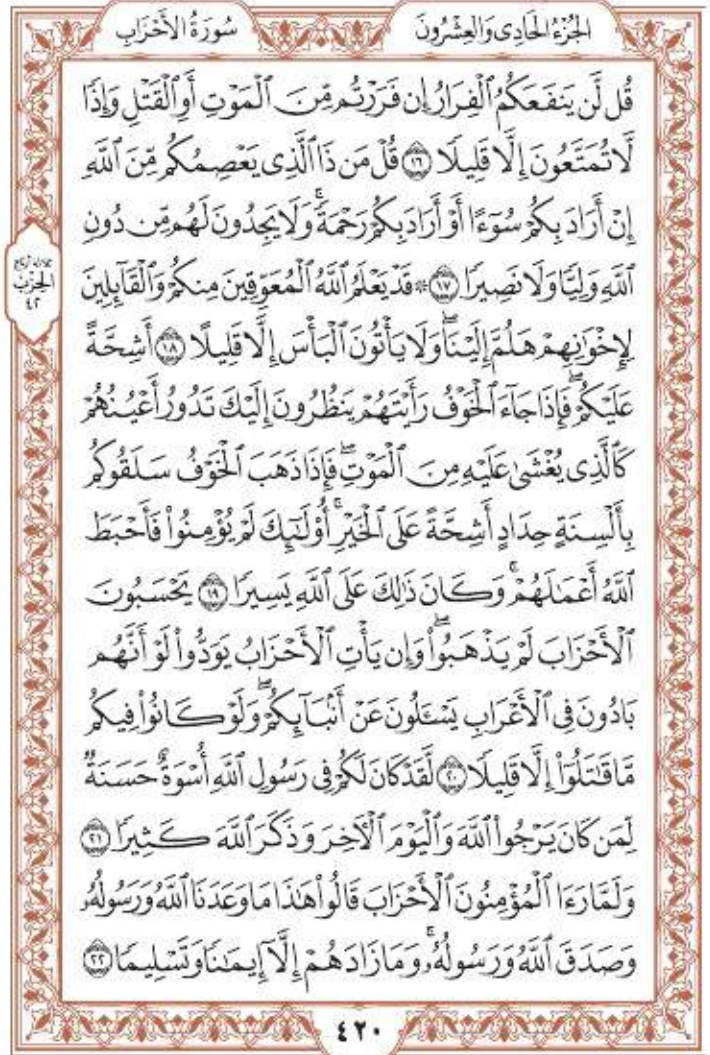
«...hayra pek düşkün adamlar tavrıyla sizi keskin dilleri ile incitirler.»

«...mal düşkünlüğünden, ince sözlerle size sokulurlar.»

20. Bunlar, düşman birliklerinin bozulup gitmedikleri evhamı içindedirler. Müttefikler ordusu yine gelecek olsa, isterler ki, çölde göçebe Araplar içinde bulunsunlar da, sizin haberlerinizi (*uzaktan*) sorsunlar. Zaten içinizde bulunsalardı dahi pek savaşacak değillerdi.

21. Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.

(Âyette, Hz. Peygamber'in, Allah'ın hoşnutluğunu kazandıracak davranışlarda bulunmak isteyenler için mükemmel ve canlı bir örnek, en büyük fazilet nümûnesi olduğu anlatılmaktadır. Böylece, Resûlullah'ın, hislerine mağlup insanları memnun etmek ve onlara pratik değerden mahrum birtakım nazari kaideler öğretmekle görevli olmayıp, onun hedefinin, insanlığa ameli kaideler öğretmek ve bu kaideleri kendi yaşayı-

şıyla izah ve tarif etmek olduğu anlaşılabilir olmaktadır. Binaenaleyh, onun hayatı ve sireti incelenirken bu nokta asla gözden uzak tutulmamalıdır.)

22. Müminler ise, düşman birliklerini gördüklerinde: İşte Allah ve Resûlü'nün bize vâdettiği! Allah ve Resûlü doğru söylemiştir, dediler. Bu (*orduların gelişi*), onların ancak imanlarını ve Allah'a bağlılıklarını arttırdı.

(Allah, biraz güçlük ve sıkıntıya katlandıktan sonra zaferin müminlere ait olacağını müjdelemiş; Hz. Peygamber de müttefik orduların kısa bir süre sonra geleceğini, biraz sıkıntıdan sonra, sonucun müminler lehine olacağını haber vermişti. İşte burada bu vaadlere candan inanan müminlerin teslimiyetine işaret olunmaktadır.)

الْحِزْبِ الْهَادِي وَالْعَشْرُونَ سُورَةُ الْأَحْزَابِ

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَجْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَلُوا بُدْيَلًا ۗ لِّيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنْفِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝٤١ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝٤٢ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهُمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝٤٣ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطْعُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝٤٤ يَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ أَرْوَاهُ إِن كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَىٰ أَمْتِعْكُمْ وَأَسْرِحْكُمْ سَرَّاحِيمًا ۝٤٥ وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ۝٤٦ بَيْنَسَاءِ النَّبِيِّ مِن بَنَاتٍ مِّنْكُمْ يَفْحَشْهُنَّ مُبِينًا ۝٤٧ يَضَعُفَ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝٤٨

٤٢١

23. Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (*şehitliği*) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde (*sözlerini*) değiştirmemişlerdir.

24. Çünkü Allah sadâkat gösterenleri sadâkatları sebebiyle mükâfatlandıracak, münafıklara -dilerse- azap edecek yahut da (*tevbe ederlerse*) tevbelerini kabul edecektir. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

25. Allah, o inkâr edenleri hiçbir fayda elde edemeden öfkeleri ile geri çevirdi. Allah(*ın yardımı*) savaşta müminle-

re yetti. Allah güçlüdür, mutlak galiptir.

26. Allah, ehl-i kitaptan, onlara (*müşrik ordularına*) yardım edenleri kalelerinden indirdi ve kalplerine korku düşürdü; bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir alıyordunuz.

(Müşrik kabileler gittikten sonra, gelen vahiy üzerine Hz. Peygamber, müslümanlarla olan ittifaklarını bozup hâinlik eden Beni Kureyza adlı yahudi kabilesi üzerine yürüdü. Müslümanlar, 25 gün kadar bir süre Kureyza'nın kalesini kuşattılar. Sonunda kale müslümanların eline geçti.)

27. Allah, onların yerlerine, yurtlarına, mallanna ve ayak basmadığınız topraklara sizi mirasçı yaptı. Allah'ın her şeye gücü yeter.

28. Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü (*refahını*) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim.

(Âyetin nâzil olduğu sıralarda, artık Hz. Peygamber, aşağı yukarı bütün Arabistan'a hakim durumda idi. İctimaî hayatta büyük değişiklikler meydana gelmişti. Artık fakirlik yerine, refah ortalığı kaplamaktaydı. Bu şartlar altında Hz. Peygamber'in hanımları da, umumî refahtan pay almayı arzularak, Resûlullah'tan bazı zinet eşyaları ve daha iyi bir geçim istemişlerdi. İşte bu sırada gelen vahiy, Hz. Peygamber'e, yine eskisi gibi, sadelikten ayrılmamasını emretti. Böyle bir emir, dünya hayatına düşkün, her geçen gün gücüne güç, servetine servet katmak için çırpınan maddeperest bir insan tarafından tebliğ edilmiş olmazdı. Şayet Resûlullah, zevcelerine de bu umumî refahı sağlamış olsa idi, en küçük bir itirazla karşılaşmazdı. Ne var ki Resûl-i Ekrem, yaşantısını ve yaşantısının sadeliğini asla değiştirmeyecekti. Cemiyetin yaşantısında ne kadar değişiklik olursa olsun, dünyanın geçici zinetleri Resûlullah'ın evinde yer almayacak, nübüvvet harimi, dünya âläyişinden uzak kalacak, iktidar sahiplerine örnek olacaktı.)

Hz. Peygamber'in hanımlarından gelen istekler üzerine nâzil olan bu âyete «tahyir» (serbest bırakma) âyeti denir. Neticede, hanımları, refah ve zinet yerine Hz. Peygamber'i tercih etmişlerdir.)

29. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu diliyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükâfat hazırlamıştır.

30. Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık bir hayâsızlık yaparsa, onun azabı iki katına çıkarılır. Bu, Allah'a göre kolaydır.

الجزء الثاني والعشرون سورة الأحراب

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتُخْفِي النَّاسَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا قَضَى زَيْدٌ مَنهَا وَطَرَّا زَوْجَتَكَهَا لِئَلَّا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَانَ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَحَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أذكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

٤٢٣

36. Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.

37. (Resûlüm!) Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye: Eşini yanında tut, Allah'tan kork! diyordun. Allah'ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek içinde gizliyordun. Oysa asıl korkmana lâyık olan Allah'tır. Zeyd, o kadından ilişkisini kesince biz onu sana nikâhladık ki evlâtlıklan, kanlarıyla ilişkilerini kestiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterler-

se) müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir.

(Bu ayette zikredilen ve Kur'an'da adı geçen tek sahâbî olan zât, Zeyd b. Hârîse'dir. Çocukluğunda esir düşmüş, Hz. Hatice onu köle olarak satın almıştır. Hz. Hatice'nin kendisine hediye ettiği bu çocuğu, Peygamberimiz azâd edip evlât edinmişti. Resûlullah, Zeyd'i çok severdi, ona halasının kızı Zeyneb binti Cahş'ı nikâhlamıştı. Fakat Zeyneb, Zeyd ile geçinemedi. Zeyneb, asil bir aileden geldiği için bir köle azâdlısı ile evlenmek istememişti, ancak bu yönde vahiy gelince onunla evlenmişti. Zeyd'e bir türlü ısınamamış, bu yüzden ona karşı asâletiyle övünmekten geri durmamıştı. Zeyd, bir süre daha buna sabretti ise de sonunda Allah'ın Resûlüne varıp Zeyneb'den ayrılmak istediğini söyledi. Bunun üzerine Resûlullah hoşnutsuzluğun sona ermesi için ayrılmalarını uygun bulduysa da bunu Zeyd'in yüzüne söylemedi, ona sadece «karını yanında tut» dedi.

Hz. Peygamber'in içinde gizlediği şey, Zeyneb'in sonradan kendisine zevce olacağını bildiği halde bunu açıklamamasıdır. Bu konuda uydurulan birtakım isnatların aslı yoktur. Peygamberimiz, Zeyneb'in güzelliğine hayran kaldığı için onunla evlenmiş değildir. Zeyneb onun halasının kızı idi ve Peygamber onu her zaman görüyordu. İsteseydi onunla Zeyd'den önce kendisi evlenebilirdi.)

38. Allah'ın, kendisine helâl kıldığı şeyde Peygamber'e herhangi bir vebâl yoktur. Önce gelip geçenler arasında da Allah'ın âdeti böyle idi. Allah'ın emri mutlaka yerine gelecek, yazılmış bir kaddedir.

39. O peygamberler ki Allah'ın gönderdiği emirleri duyururlar, Allah'tan korkarlar ve O'ndan başka kimseden korkmazlar. Hesap görücü olarak Allah (herkese) yeter.

40. Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Resûlü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.

41. Ey inananlar! Allah'ı çokça zikredin.

42. Ve O'nu sabah-akşam tesbih edin.

(Sabah-akşam bütün vakitleri içine almaktadır. Tesbih ve zikir, öncelikle «Sübhânellah», «Elhamdülillâh», «Lâ ilâhe illâllâh», «Allahü ekber» ve «Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azim» ifadeleriyle yapılır.)

43. Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için üzerinize rahmetini gönderen O'dur. Melekleri de size istiğfar eder. Allah, müminlere karşı çok merhametlidir.

سُورَةُ الْأَحْزَابِ

الجزء الثاني والعشرون

يَحْيَتُهُمْ يَوْمَ تَلْقَوْنَهُ وَسَلَّمَ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾ يَا أَيُّهَا
 النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا
 إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ
 مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾ وَلَا تَطْعَمِ الْكٰفِرِينَ وَالْمُنٰفِقِينَ
 وَدَعْ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا
 فَمَتَّعُوهُنَّ وَسِرَّحُوهُنَّ سِرَّحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
 إِنَّا أَخْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي ءَاتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
 يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِمَّتِكَ
 وَبَنَاتِ خَالَكِ وَبَنَاتِ خَالَتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً
 مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا
 خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا
 عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكُونَ
 يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

٤٢٤

44. Kendisine kavuştukları gün, Allah'ın onlara iltifatı, «selâm» dır. Allah onlara çok değerli mükâfat hazırlamıştır.

45. Ey Peygamber! Biz seni hakikaten bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik.

46. Allah'ın izniyle, bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik).

47. Allah'tan büyük bir lütfâ ereceklerini müminlere müjdele.

48. Kâfirlere ve münafıklara boyun eğme. Onların eziyetlerine aldırma. Allah'a güvenip dayan, vekil ve destek olarak Allah yeter.

49. Ey iman edenler! Mümin kadınları nikâhlayıp da, henüz zifafa girmeden onları boşarsanız, onları sayacağınız bir iddet süresince bekletme hakkınız yoktur. O halde onları (bir bağışla) memnun edin ve onları güzel bir şekilde serbest bırakın.

(Zifaftan önce boşanan kadına, önceden tayin edilmiş bir mehir varsa onun yarısı verilir. Yoksa bağış yapılır. Bu bağışın belli bir miktarı yoktur. Bu şekilde boşanmış kadın iddet beklemeden evlenebilir.)

50. Ey Peygamber! Mehirlerini verdiğin hanımlarını, Allah'ın sana ganimet olarak verdiği ve elinin altında bulunan cariyeleri, amcanın, halanın, dayının ve teyzenin seninle beraber göç eden kızlarını sana helâl kıldık. Bir de Peygamber kendisiyle evlenmek istediği takdirde, kendisini peygambere hibe eden mümin kadını, diğer müminlere

değil, sırf sana mahsus olmak üzere (helâl kıldık). Kuşkusuz biz, hanımları ve ellerinin altında bulunan cariyeleri hakkında müminlere neyi farz kıldığımızı biliriz. (Bu hususta ne yapmaları lâzım geldiğini onlara açıkladık) ki, sana bir zorluk olmasın. Allah bağışlayandır, merhamet edendir.

(Nisâ sûresinin üçüncü âyetinde dörtten fazla evlenmeye izin verilmediği halde, bu âyette Resûlullah'ın dörtten fazla hanımla evlenmesine müsaade edilmiştir. Resûlullah'a has olan bu müsaadenin hukukî, ictimâî, siyasi ve eğitimle ilgili sebepleri vardır.

Hz. Peygamber dışındaki müminlere verilen birden fazla evlilik izni ve bunun sınırları hakkında bak. Nisâ 4/3'ün açıklaması.)

سُورَةُ الْأَحْزَابِ

الجزء الثاني والعشرون

الجزء
٤٣

* تُرِيحِي مَن نَّشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤَيِّئُ إِلَيْكَ مَن نَّشَاءُ وَمِن أَسْتَعْتَبْتَ
 مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ
 وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٢٨﴾ لَا يَجِلُّ لَكَ
 الْإِنْسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَا أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ
 حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
 شَيْءٍ رَّقِيبًا ﴿٢٩﴾ يَتْلُوهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
 إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَظِيرٍ لِإِنَّهُ وَلَكِنَّ
 إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَقْسِمِينَ
 لِحَدِيثِ إِن ذَالِكُمْ كَانَ يُؤْذَىٰ النَّبِيَّ فَيَسْتَجِيءُ مِنْكُمْ
 وَاللَّهُ لَا يَسْتَجِيءُ مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ
 مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَالِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ
 وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَن تُنْكِرُوا آيَاتِهِ
 مِنْ بَعْدِ إِذْ بَدَأَ إِنَّ ذَالِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٣٠﴾
 إِن تَبَدُّوا شَيْئًا أَوْ خُفِّفُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣١﴾

٤٢٥

51. Onlardan dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın. Boşadığın hanımlarından arzu ettiğini tekrar yanına almanda, senin üzerine bir günah yoktur. Böyle yapman onların mutlu olmalarına, üzülmemelerine ve hepsinin, senin verdiklerine razı olmalarına daha uygundur. Allah, kalplerinizde olanı bilir. Allah hakkıyla bilendir, halîmdir.

(28 ve 29. âyetlerde Resûlullah (s.a.)'ın hanımlarına onunla birlikte kalmak veya ayrılmak şıklarından birini seçmeleri teklif edilmiş, onlar Resûlullah ile birlikte kalmayı tercih etmişlerdi. Bu âyette de aynı seçim hakkı Resûlullah'a verilmiş, o da hanımlarından ayrılmamayı uygun bulmuştur.)

52. Bundan sonra artık başka kadınlarla evlenmen, elinin altında bulunan cariyeler hariç, güzellikleri hoşuna gitsen bile, bunların yerine başka hanımlar alman sana helâl değildir. Allah her şeyi gözetler.

53. Ey iman edenler! Siz zamanını gözetlemeksizin, bir yemeğe davet edilmedikçe, Peygamber'in evlerine girmeyin. Ancak davet edildiğiniz vakit girin. Yemeği yediğinizde hemen dağılin, sohbet dalmayın. Çünkü bu hareketiniz Peygamber'i üzmede, fakat o (size bunu söylemekten) utanmaktadır. Ama Allah, hakkı söylemekten çekinmez. Peygamber'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır. Sizin Allah'ın Resûlünü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikâhlamanız asla caiz olmaz. Çünkü bu, Allah katında büyük (bir günah) tır.

(Bu âyet, Hz. Peygamber'in evine yemekten önce gelen, yemek hazır oluncaya kadar bekleyen, yemekten sonra da kalkıp gitmeyenler hakkında nâzil olmuştur. Âyet-i kerime, müslümanların Resûlullah'a ve hane-i saadete karşı nasıl davranacaklarını, birbirlerine karşı nasıl muamele edeceklerini bildirmektedir. Buna göre bir kimsenin başkasını rahatsız etmemesi, evinde huzur ve istirahatını bozmaması, davet edildiğinde bildirilen zamandan önce gitmemesi, yemekten sonra fazla oturmaması gerekmektedir.)

54. Bir şeyi açığa vursanız da, gizleseniz de şüphe yok ki Allah, her şeyi gayet iyi bilmektedir.

(Peygamber hanımlarına hitaben perde arkasından konuşmayı emreden âyet inince, onların yakın akrabaları «Biz de mi perde arkasından konuşacağız?» diye sordular. Bunun üzerine şu âyet indi:)

55. Onlara (Peygamber'in hanımlarına) babaları, oğulları, kardeşleri, kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadınları (mümin kadınlar) ve ellerinin altında bulunan câriyelerinden dolayı bir günah yoktur. (Ey Peygamber hanımları!) Allah'tan korkun; şüphesiz Allah, her şeye şahittir.

56. Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey müminler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.

(Allah'ın salevâtı, rahmet etmek ve kulunun şânını yüceltmektir. Meleklerin salevâtı, Peygamber'in şânını yüceltmek, müminlere bağış dilemek anlamındadır. Müminlerin salâtı ise, dua anlamına gelmektedir. Allah bütün müminlere, peygamberlerine salât ve selâm getirmelerini emretmekte ve ona saygı göstermelerini istemektedir. «Allahümme salli alâ Muhammedin» demek salât, «Esselâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü» demek selâmdır. Peygamberimizden rivayet edilen çok sayıda salevât-ı şerife vardır. Bunları okumak, mümkün olduğu kadar çok salât ve selâm getirmek, Peygamber'in sevgisini celbeder, şefâatine sebep olur.)

57. Allah ve Resûlünü incitenlere Allah, dünyada ve ahirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azap hazırlamıştır.

(Bunların, özellikle, «Uzeyr Allah'ın oğludur, Allah'ın eli bağlıdır, Allah fakir, biz zenginiz» diyen yahudiler; «Mesih, Allah'ın oğludur, o için üçüncüsüdür» diyen hıristiyanlar; «Melekler, Allah'ın kızlarıdır, putlar onun ortaklarıdır» diyen müşrikler olduğu söylenmiştir.)

58. Mümin erkeklere ve mümin kadınlara, yapmadıkları bir şeyden dolayı eziyet edenler, şüphesiz bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

59. Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlara (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

سُورَةُ الْأَحْزَابِ

الجزء الثاني والعشرون

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيءِ آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا

أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ

أَيْمَانُهُنَّ وَأَنْفُسِهِنَّ إِنَّ اللَّهَ لَنَافِعٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

﴿٥٥﴾ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ

اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا

مُهِينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَعَثَ

مَا أَكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانَنَا وَإِنَّمَا مِينَنَا ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ

يُذَنِّبْنَ عَلَيْهِنَّ مِمَّنْ جَلَبَبْنَهُنَّ ذَلِكَ أَذْنِي أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا

يُؤْذِنَنَّ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾ لَيْسَ لِرَبِّنَا الْمُنْفِقُونَ

وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ

لَنُغْنِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾ مَا لِعُونِينَ

أَيْنَمَا ثَقِفُوا أَخِذُوا وَقِفُوا ثَقِيلاً ﴿٦١﴾ سُنَّةَ اللَّهِ فِي

الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

٤٢٦

60. Andolsun, iki yüzlüler, kalplerinde hastalık bulunanlar (fuhuş düşüncesi taşıyanlar), şehirde kötü haber yayanlar (bu hallerinden) vazgeçmezlerse, seni onlara musallat ederiz (onlarla savaşmanı ve onları şehirden sürüp çıkarmanı sana emrederiz); sonra orada, senin yanında ancak az bir zaman kalabilirler.

61. Hepsi de lânetlenmiş olarak nerede ele geçirilirse, yakalanır ve mutlaka öldürülürler.

62. Allah'ın önceden geçenler hakkındaki kanunu budur. Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın.

سُورَةُ الْأَحْزَابِ
الْحِزْبُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٧﴾ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِينَ وَأَعَدَّ
لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٨﴾ خٰلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا
﴿٦٩﴾ يَوْمَ نُقَلِّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يٰلَيْتَنَّا أَطَعْنَا اللَّهَ
وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٧٠﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِرٰهَنَا
فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٧١﴾ رَبَّنَا إِنهٗمْ ضَعَفَيْنَا مِنَ الْعَذَابِ
وَالْعَهْدِ لَعَنَّا كِرٰهًا ﴿٧٢﴾ يٰأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
ءَادَوْا مُوسَىٰ فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٧٣﴾
يٰأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٤﴾ يُصْلِحْ
لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
فَقَدْ قَارَعْنَا الْعَظِيمَا ﴿٧٥﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٦﴾ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنٰفِقِينَ
وَالْمُنٰفِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَاتَ اللَّهُ عَفْوَرًا رَحِيمًا ﴿٧٧﴾

٤٢٧

63. İnsanlar sana kıyametin zamanını soruyorlar. De ki: Onun bilgisi Allah katındadır. Ne bilirsin, belki de zamanı yakındır.

64. Şu muhakkak ki, Allah kâfirleri rahmetinden kovmuş ve onlara çılgın bir ateş hazırlamıştır.

65. (Onlar) orada ebedî olarak kalacaklar, (kendilerini koruyacak) ne bir dost ne de bir yardımcı bulacaklardır.

66. Yüzleri ateşte evrilip çevrildiği gün: Eyvah bize! Keşke Allah'a itaat etseydik, Peygamber'e de itaat etseydik! derler.

67. Ey Rabbimiz! Biz reislerimize ve büyüklerimize uyduk da onlar bizi yoldan saptırdılar, derler.

68. Rabbimiz! Onlara iki kat azap ver ve onları büyük bir lânetle rahmetinden kov.

69. Ey iman edenler! Siz de Musa'ya eziyet edenler gibi olmayın. Nihayet Allah onu, dedikleri şeyden temize çıkardı. O, Allah yanında şerefli idi.

(Hz. Musa'nın, kavmiyle birlikte soyunup yıkanmadığını görenler, uzvi bir hastalığı olduğunu söyleyerek onu incittiler. Bir gün Hz. Musa tek başına yıkanırken elbisesini bir taşın üstüne koymuştu. Giyinmek için gelince, taş elbise ile hareket edip kavminin yanına geldi. Böylece onda bir hastalık olmadığını gördüler. Bu iddialarının asılsızlığı, kendi şehâdetleriyle ortaya çıkarıldı.

Hz. Peygamber de bir ganimet taksimi esnasında münasebetsiz bir itirazla karşılaşmıştı. Ayet bu tür eziyetlere işaret ederek müminleri uyarmaktadır.)

70. Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin.

71. (Böyle davranırsanız) Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah ve Resûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.

72. Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yükledi. Doğrusu o çok zalim; çok cahildir.

(İnsana yüklenen emanet, işlenmesinde sevab, terkinde ikab olan ibadet ve davranışlarla, akıl ve düşünce kabiliyetidir. Kulluk ve akıl emanetine riayet edilmezse, zulüm ve bilgisizliğe sapılmış olur. Bu emaneti vermekle Allah, insanı teklifleriyle sorumlu tutmuş ve böylece onu imtihan etmiştir.)

73. (Allah bu emaneti insana vermek sûretiyle), münafık erkeklere ve münafık kadınlara, müşrik erkeklere ve müşrik kadınlara azap edecek, inanan erkeklerin ve inanan kadınların da tevbesini kabul buyuracaktır. Allah bağışlayandır, merhamet edendir.

(Şirk, iman ve amel hususunda Allah'a ortak koşmak demektir. Bunu yapana da müşrik denir.)